

3) Zavedenie zamestnaneckej prémie

(zavedenie zápornej dane pre zamestnancov s príjmom od polovice minimálnej mzdy, pokiaľ si nemôžu uplatniť nezdaniteľnú časť v plnej výške; maximálna výška prémie na rok 2009 je 69,24 €)

Primárny zdroj: Novela (č. 563/2008) zákona (č. 595/2003) o dani z príjmov

<http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2596>

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 26.11.2008 v NR SR v 3. čítaní; účinnosť od: 1.1.2009

Navrhovateľ: Ministerstvo financií (MF) SR

Zámer opatrenia: zvýšiť zamestnanosť dlhodobo nezamestnaných, ktorí majú reálnu šancu nájsť si zamestnanie len s nízkym príjmom, zlepšiť sociálnu situáciu nízko-príjmových zamestnancov, zvýšiť motiváciu pracovať aj za nižšie mzdy a podporiť občanov, ktorí pracujú len časť zdaňovacieho obdobia

Obsah opatrenia:

- zavedenie „zápornej dane“ pre zamestnancov s nízkymi príjmami:
 - pre ročné príjmy menšie ako 6-násobok minimálnej mzdy je zamestnanecká prémie nulová
 - pre ročné príjmy od 6-násobku do 12-násobku minimálnej mzdy je zamestnanecká prémie rovná 19% z rozdielu medzi nezdaniteľnou časťou za daný rok (19,2-násobok životného minima platného do 30.6 daného roku) a základom dane z minimálnej mzdy.
 - pre ročné príjmy vyššie ako nezdaniteľná časť je zamestnanecká prémie rovná 19% z rozdielu medzi nezdaniteľnou časťou a základom dane zamestnanca za daný rok
 - pokiaľ je základ dane zamestnanca väčší ako nezdaniteľná časť za daný rok, zamestnanecká prémie je nulová
 - pre rok 2009: pre ročné príjmy od 1773 € do 3546 € je zamestnanecká prémie 69,24 €; pre vyššie príjmy rovnomerne klesá; pre ročné príjmy vyššie ako 3966,81 € je nulová
- zamestnanec má nárok na takú časť vypočítanej prémie, koľko mesiacov z daného roka dosahoval príjmy spĺňajúce nasledovné požiadavky; pokiaľ ich spĺňal menej ako 6 mesiacov, nárok na prémie nemá:
 - príjmy má iba zo závislej činnosti a len na území Slovenskej republiky
 - príjmy nemôžu byť dosiahnuté len na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru
 - príjmy nesmú pochádzať z podielov na zisku, z podnikania, z prenájmu, z kapitálového majetku, prípadne z ostatných zdrojov s výnimkou takých, ktoré boli zdanené zrážkovou daňou; pokiaľ má aj príjmy zdanené zrážkovou daňou, nemôže pri nich uplatniť možnosť vrátenia zrážkovej dane
 - nesmie poberať k 1. januáru daného roku starobný, predčasný starobný alebo výsluhový dôchodok a ani mu nesmie byť spätne priznaný
 - nesmie v danom roku dostať príspevok na podporu udržania v zamestnaní
- zamestnanecká prémie sa uplatňuje v nasledujúcom kalendárnom roku v rámci ročného zúčtovania dane alebo v rámci ročného zúčtovania preddavkov na daň a postupuje sa rovnako, ako pri uplatňovaní nároku na daňový bonus

Hlasy proponentov:

- záporná daň je adresná forma dodatočnej sociálnej pomoci občanom, ktorí sa vlastným úsilím snažia zlepšiť si životné podmienky, pričom nemajú možnosť zamestnať sa pri vyššej mzde
- práve lacná práca má vysoké daňovo – odvodové zaťaženie, čo je jednou z hlavných bariér pri prechode od nepracovania k práci, preto treba toto zaťaženie adresne znížiť
- pre štát je výhodnejšie dotovať najnižšie príjmy, ako nezamestnaným platiť najprv podporu v nezamestnanosti a po šiestich mesiacoch pomoc v hmotnej núdzi – nielen je to drahšie, dotknutí ešte aj nerobia
- záporná daň je dlhodobo uznávaná mnohými významnými ekonómami ako efektívny nástroj na zaistenie minimálneho príjmu pri vyhnutí sa obrovskej byrokracii spojenej s vyplácaním sociálnych dávok

Hlasy oponentov:

- negatívna daň síce nie je zlá myšlienka, ale bola prijatá v takej komplikovanej podobe a s toľkými podmienkami, že zvýšenie administratívneho zaťaženia zamestnávateľov a daňových úradov preváži nad prínosom pre zamestnancov
- prémie sa týka len zamestnancov, ale nevzťahuje sa na živnostníkov s nízkymi príjmami
- štát síce vráti pár eur na daniach, ale berie desiatky eur na odvodoch – lepšie by bolo znižovať odvodové zaťaženie
- systém výpočtu zápornej dane je závislý od toho, že nezdaniteľná suma je vyššia ako minimálna mzda – pokiaľ je to opačne, zo vzorca žiadny bonus nevyplynie
- opatrenie je nesystémové, keďže de facto zavádza ďalšiu dávku a zneprehľadňuje už aj tak zložitý daňovo – odvodový systém
- priemerné 4 € mesačne, ktoré sa zamestnancom s nízkou mzdou navyše vyplatia raz ročne, nie sú dostatočným stimulom zamestnať sa – existujú príspevky, ktoré uchádzačov o zamestnanie motivujú viac